Dřeviny
stupeň
Hájů (dubohabřin)
tj. nižších středních poloh

Pozn.: Do stupně hájů (dubohabřin) v přírodě zasahují dřeviny teplomilných doubrav i bučin, uvedené v dalších souborech. V tomto souboru jsou uvedeny dřeviny, které zde mají <u>těžiště</u> výskytu.

Ve Zlatníkově pojetí se jedná o 3. vegetační stupeň s přesahem do 2. v.s.

Sestavil: RNDr. Martin Culek, Ph.D., Geografický ústav MU

Použitá literatura pro tento soubor:

KAVKA B. (1995): Sadovnická dendrologie I. Listnaté stromy. Eden, Brno.

KREMER P. Bruno et al. (1995): Stromy. Z německého originálu Bäume z r. 1984. Knižní klub ve spolupráci s Ikar Praha. Praha.

ÚRADNÍČEK L., MADĚRA P. (2001): Dřeviny České republiky. Matice lesnická, s.r.o., Písek.

Fotografie z Brna pořídil M. Culek, z lednického parku M. Čablová

Habr obecný

Carpinus betulus

- Výška až 25 m, i keř, pokroucený svalcovitý kmen, dvojitě jemně pilovité symetrické listy.
- Snáší polostín, sucho, mrazy, nenáročný na půdu. Snadno obráží z pařezů. Nesnáší zasolení, hutnění půdy a chladno.
- Původně příměs doubrav, výrazně rozšířen vlivem kácení bučin.
- Střední Evropa, Itálie, Balkán, pobřeží Černého moře.
- 1-3 AB-BC 2-4

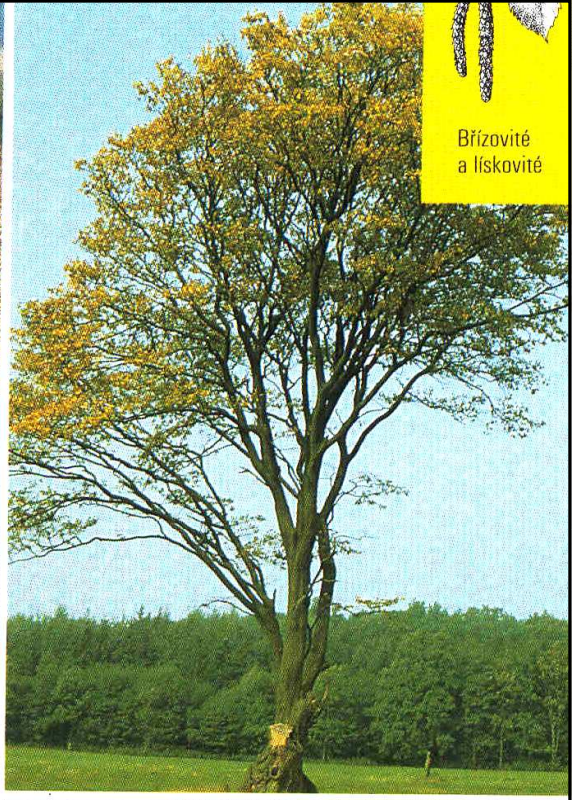

Habr obecný

Carpinus betulus

Lípa velkolistá

Tilia platyphyllos

- Výška až 35 m (v lese). Zespodu roztroušeně chlupaté listy.
- Snáší stín, mráz. Vyžaduje hlubší živné půdy. 2 ekotypy.
- V ČR bazické stepní stráně 150 - 400 m, suťové lesy 400 - 700 m, aleje.
- Západní, střední a jižní Evropa kromě pobřeží.
- 1-2 CD 2, 3-5 BC-CD 3

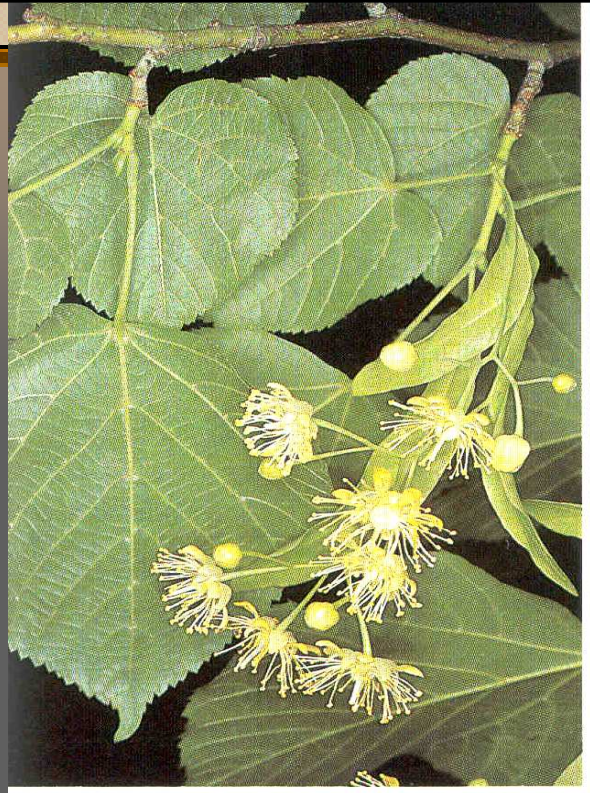

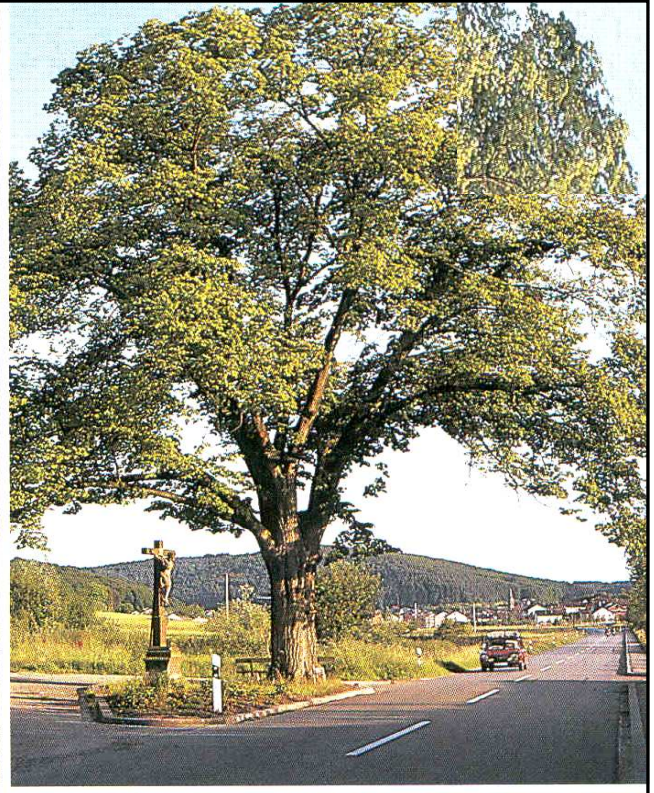

Lípa velkolistá

Tilia platyphyllos

– mladý strom

Lípa srdčitá

Tilia cordata

Výška 25 – 30 m. Rezavé chlupy v paždí žilek listů.

Snáší stín i mírné sucho, mrazy, kontinentálnější než lípa velkolistá. Výborně obráží z pařezů.

Háje, sutě, aleje, solitery.

Evropa až záp. Sibiř, mimo severu a nejteplejšího jihu, Irska.

1-4 AB-C 2-4

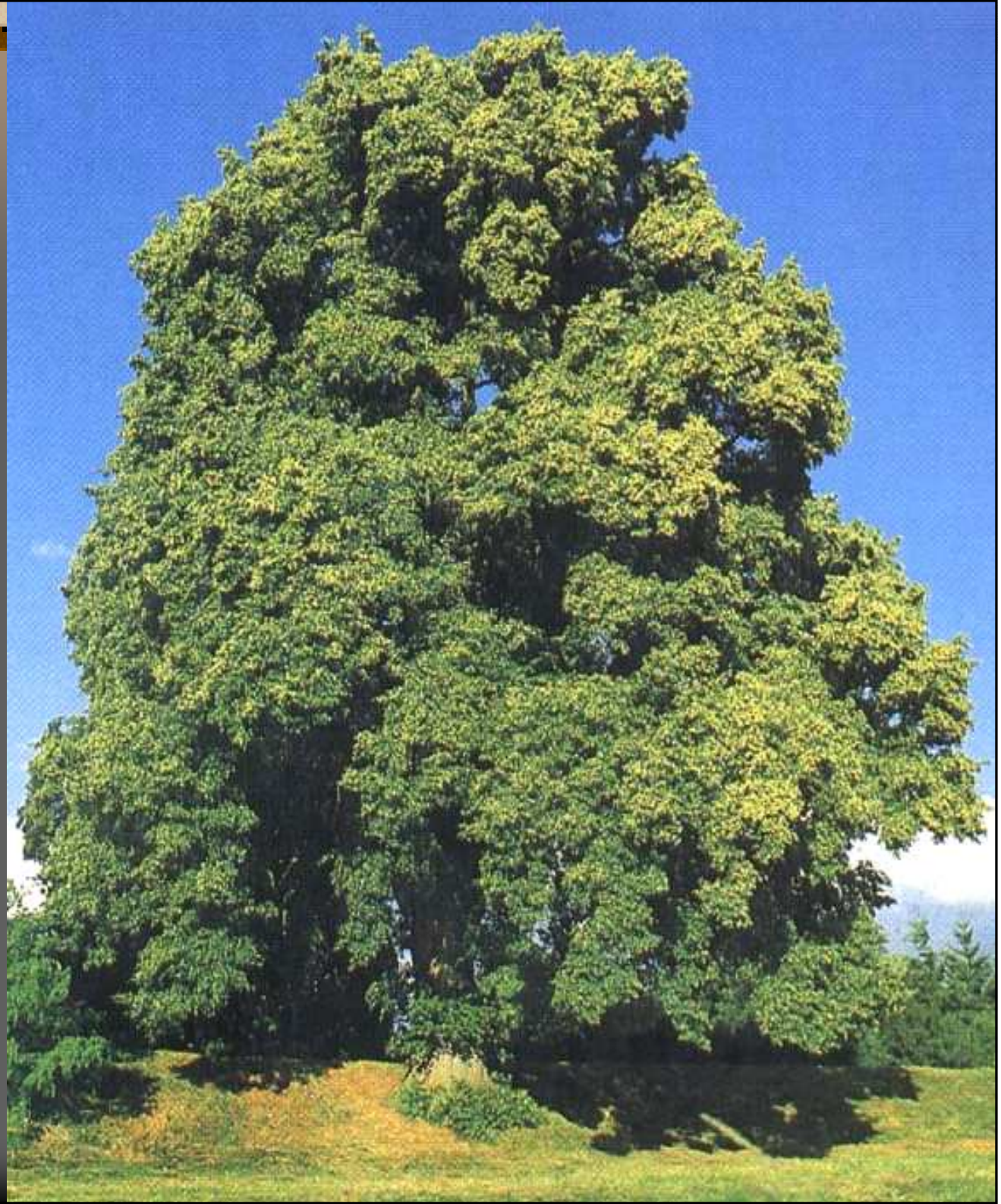

Lípa srdčitá *(Tilia cordata)*

kříží se s lípou velkolistou

- **Kvetoucí strom**
- **Příjemná vůně**
- **Typický strom českého a moravského venkova**

Javor mléč

Acer platanoides

- Výška 20 – 30 m. Brázditá až kostečkovitá borka. Špičaté úkrojky listů. Žlutý až červený list na podzim.
- V mládí snese stín, odolný k imisím, mrazu. Vyžaduje vlhčí živné půdy.
- Suťové lesy do 750 m, luhy, okraje lesů, aleje, hojně parky.
- Střední a (jiho-)východní Evropa, jižní Skandinávie, Kavkaz.
- 2-5 BC-C 2-3

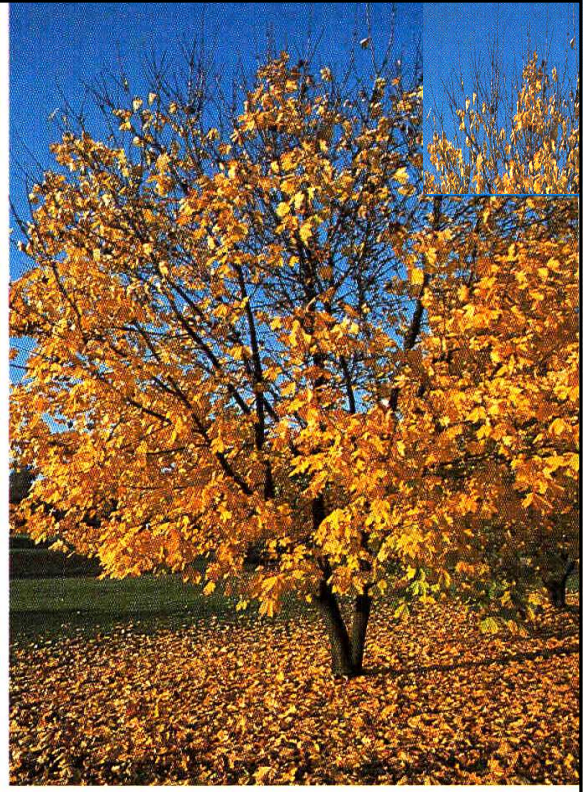

Dub červený

Quercus rubra

- Výška až 25 m. Má štíhlé hladké větve, širokou korunu, špičaté úkrojky listů! Podzim - červené listy.
- Snese zastínění, chudé (ale hluboké) půdy. Nesnáší dlouhodobé mokro, křehký - láme se.
- Severovýchod Sev. Ameriky, u nás místy vysazen v lesích, hl. ve východních Čechách do 400 m.

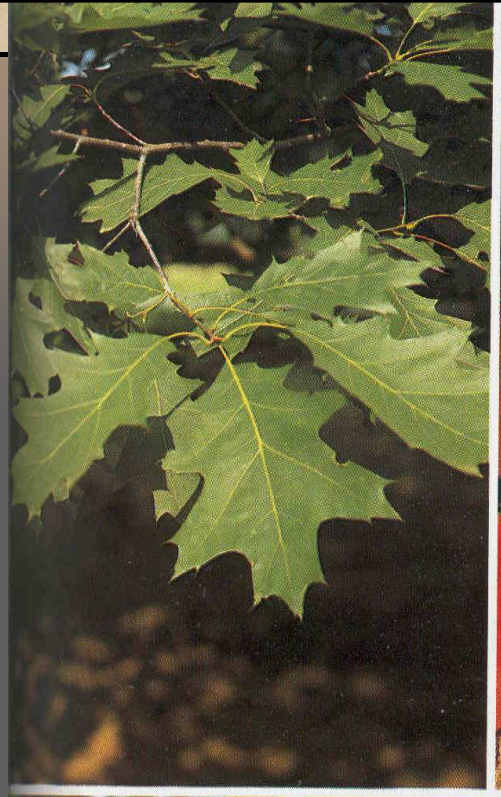

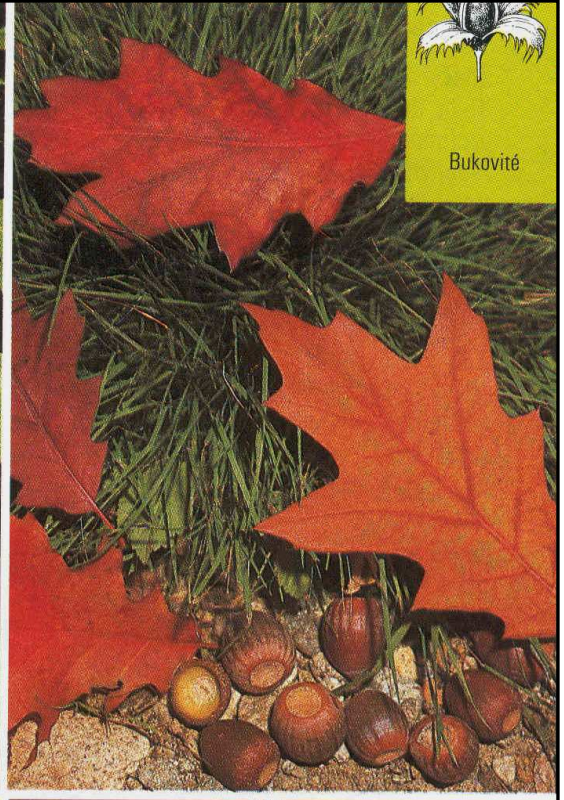

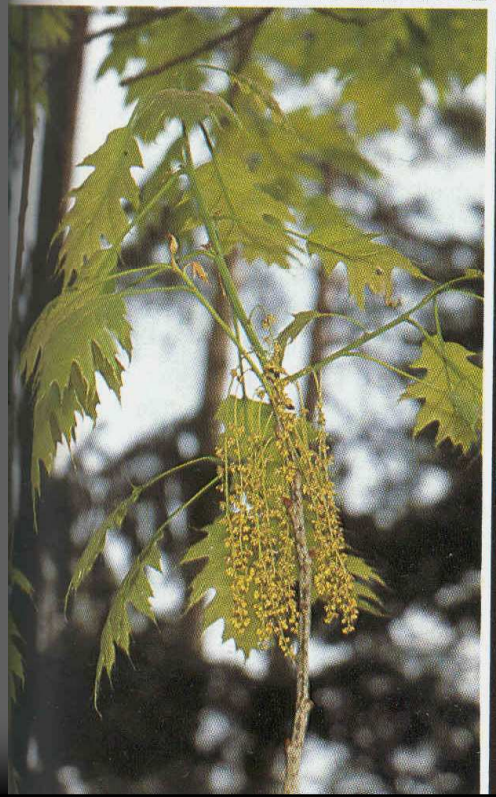

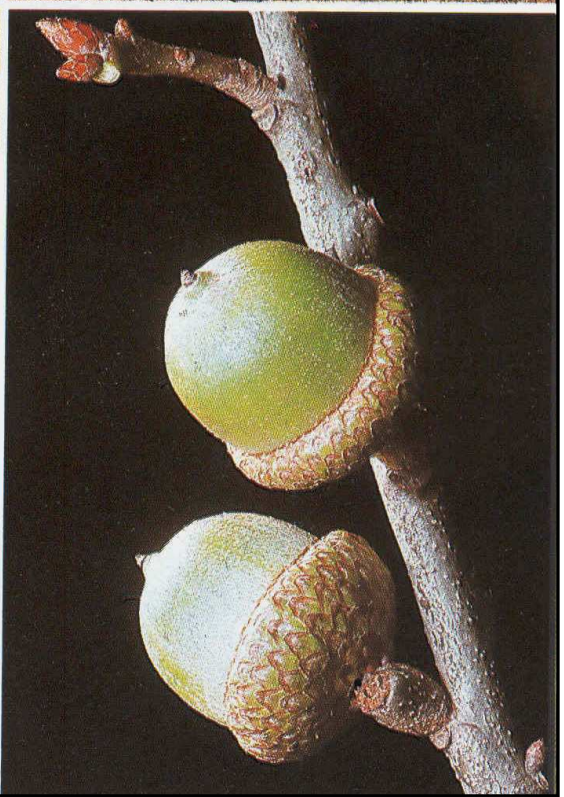

Dub červený - v parku

Quercus rubra

Borovice lesní

Pinus sylvestris

- Přirozené bory v Česko-Saském Švýcarsku

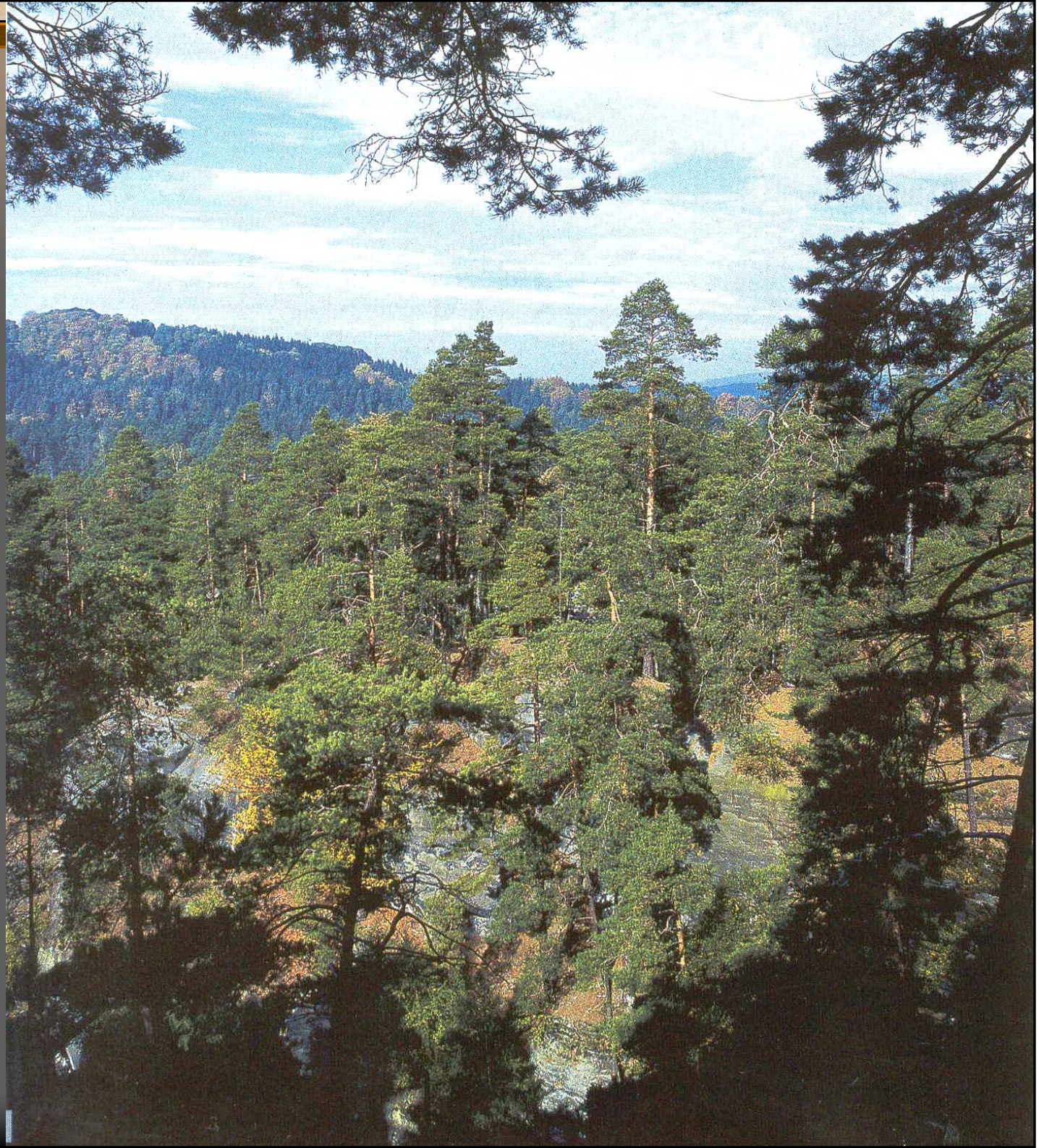

Borovice lesní

Pinus sylvestris

- Výška 30-45 m. Oranžová kůra v horní části kmene. Malé kulovité šišky. Dvě 3-8 cm dlouhé šedozelené jehličky ve svazečku. V mládí koruna kuželovitá.
- Světlomilná, r-stratég. Snese mrazy, sucho, mokro, kyselé půdy, vápence, písky.
- V ČR původně strom skal, rašelinišť, hadců a jako příměs na píscích.
- Evropa mimo Středomoří, Anglie a Irska. Sibiř, Kavkaz.
- 1-5(6) A-AB, D 1-2, 4,6

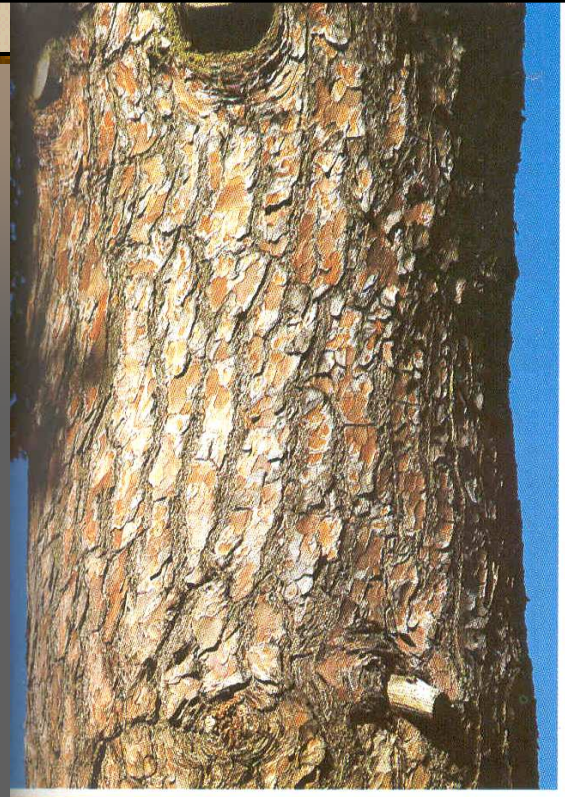

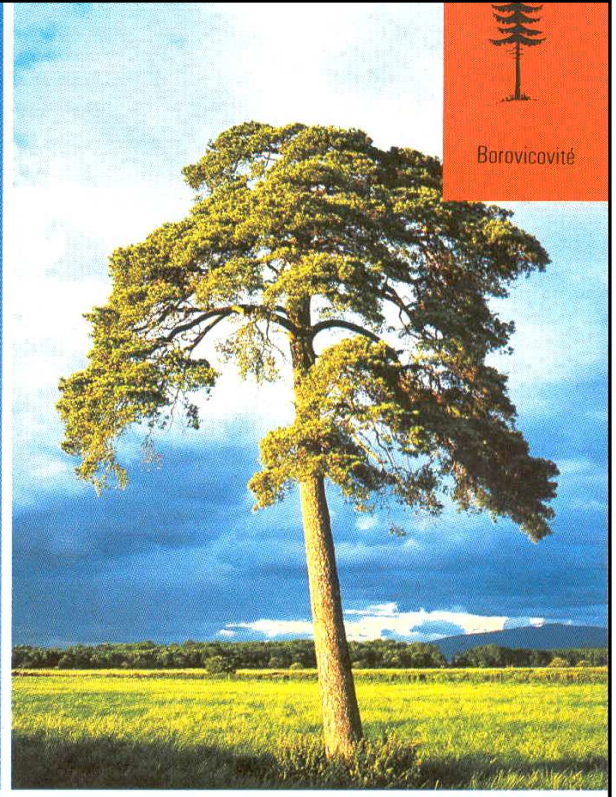

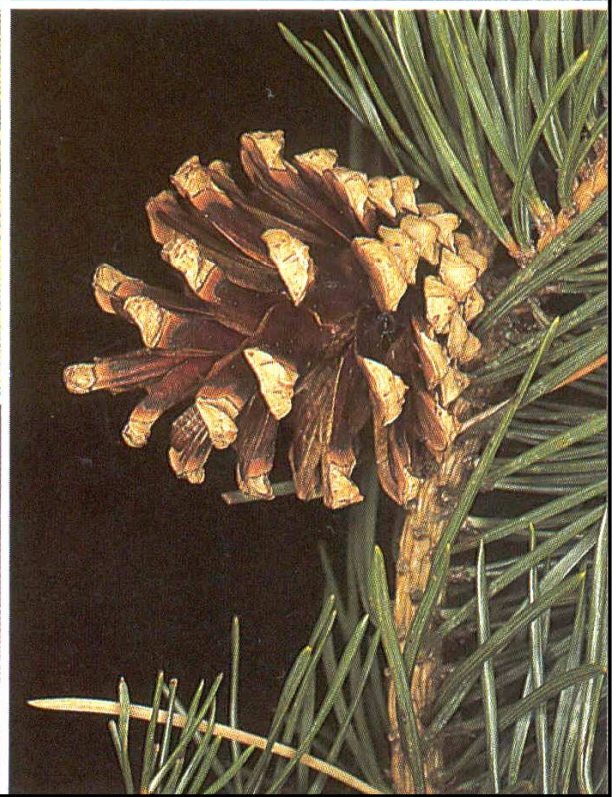

Borovice vejmutovka

Pinus strobus

- Výška 25 – 60 m. Mládí – rychlý růst, stáří - válcovitá koruna. Měkké dlouhé jehlice, protáhlé šišky, hladká kůra
- Nesnáší mrazy, snáší vlhčí půdy, i kyselé. Trpí rzemi.
- Východ USA.
- V ČR zahrádky, ojediněle výsadby v lesích, kalamitně se šíří na vlhkých píscích (NP Česko-Saské Švýcarsko).

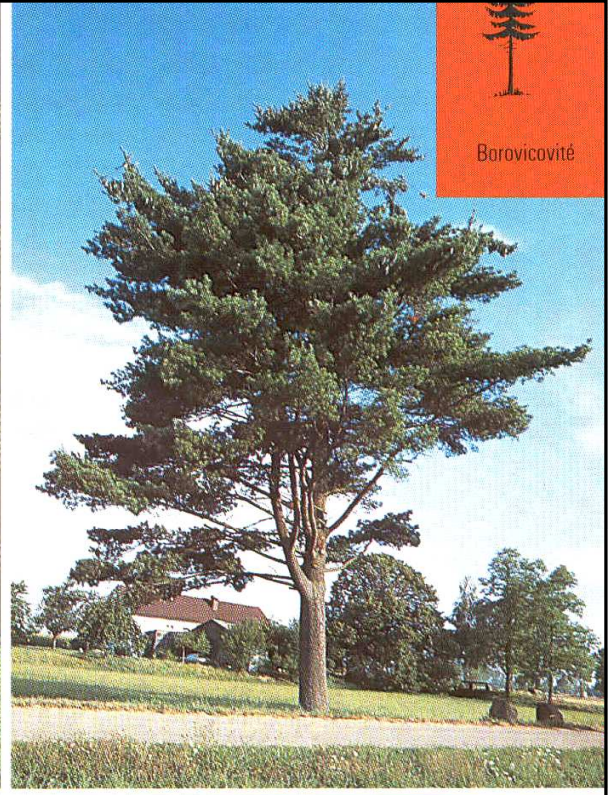

Douglaska tisolistá

Pseudotsuga menziesii

- Až 50 –100 (133) m výšky – nejvyšší strom světa. Mládí – podobná smrku. Kůra kmene s „puchýřky“, u starých stromů hluboce rozbrázděná. Šišky s vyčnívajícími trojcípými šupinami.
- Rychle roste, vyžaduje vlhké půdy, světlo, čistší vzduch, mírné zimy (mrazuvzdorná do středních poloh).
- Hory západního pobřeží Severní Ameriky
- ČR - lesy – vysazována u cest, město – parky.

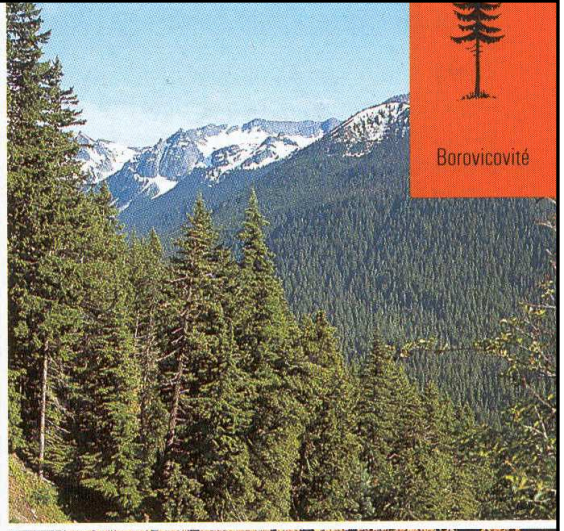

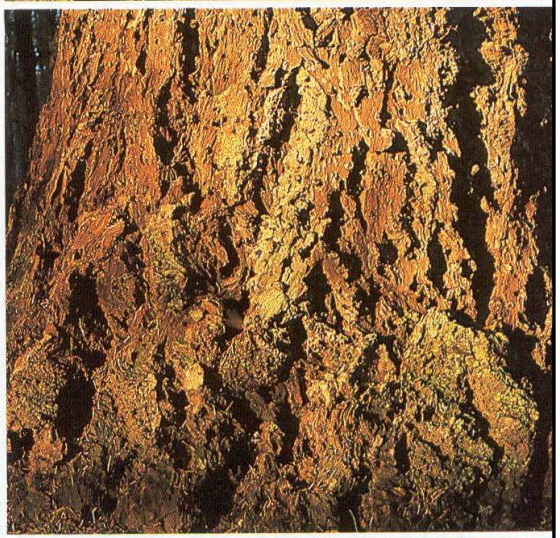

Olše lepkavá

Alnus glutinosa

- Výška 20 – 30 m, plody – malé dřevnaté šištice. Plochý až vykousnutý vrchol listu.
- Snáší stojaté vody i dlouhé zaplavení, kyselé i bazické půdy, mrazy i město. Nesnáší suché půdy. Rychle se šíří.
- Evropa s výjimkou severu, až za Ural, v ČR do 800 m.
- Podmáčené deprese, úzké nivy, břehové porosty.
- 1-5 AB-CD 5

Střemcha hroznovitá

Padus racemosa

- Výška do 20 m, habitem podobná třešni, strom i keř.
- Snáší pozdní mrazy, baktericidní, vyžaduje hodně vody, živin.
- Evropa kromě jižní, až střední Asie.
- Břehové porosty, lužní lesy.
- 1-5 BC-C 5a

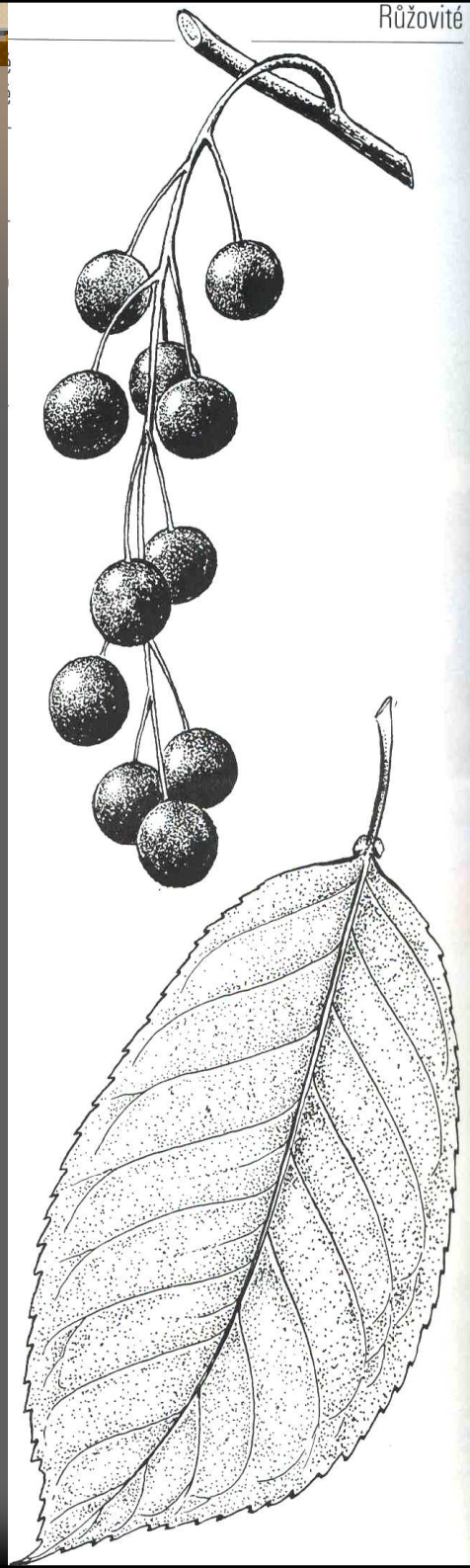

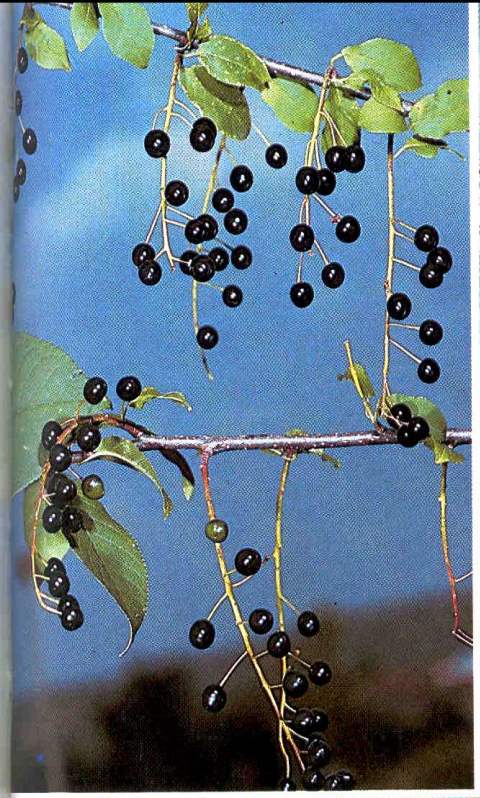

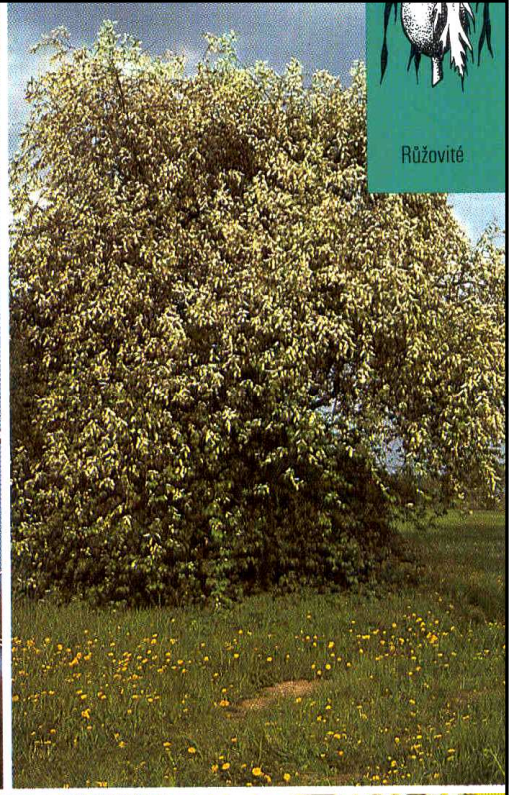

Růžovité

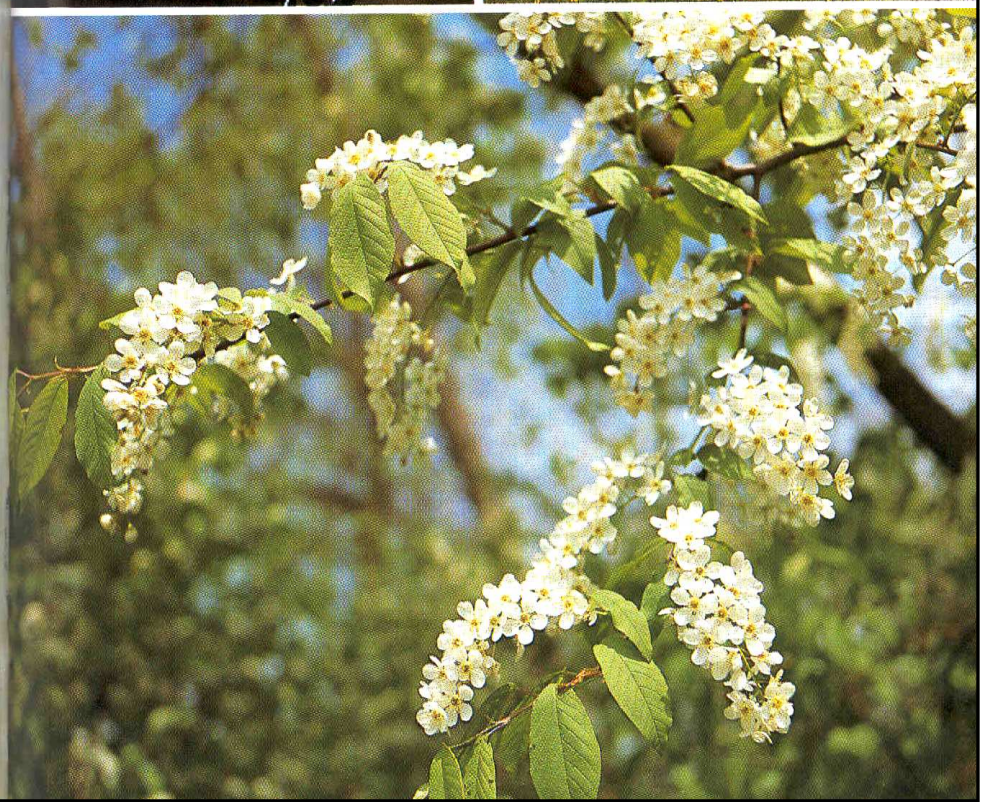

Jeřáb muk

Sorbus aria

- Keř (až stromek) 6 -12 m vysoký, listy eliptické, pilovité, z rubu bíle plstnaté. V horním pravém rohu kříženec s jeřábem ptačím
- Snáší mělké vysýchavé půdy, preferuje vápence. Snáší mrazy.
- V ČR teplé pahorkatiny na horních hranách svahů. V Alpách, Karpatech vysoko do hor.
- Střední a jižní Evropa, Atlas, Anglie.
- 2-4 (B)D 2

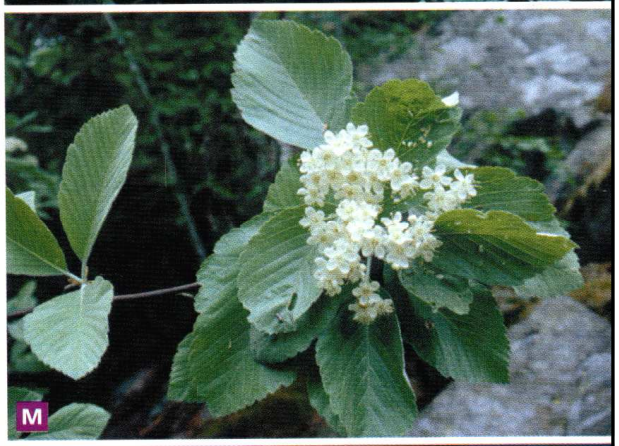

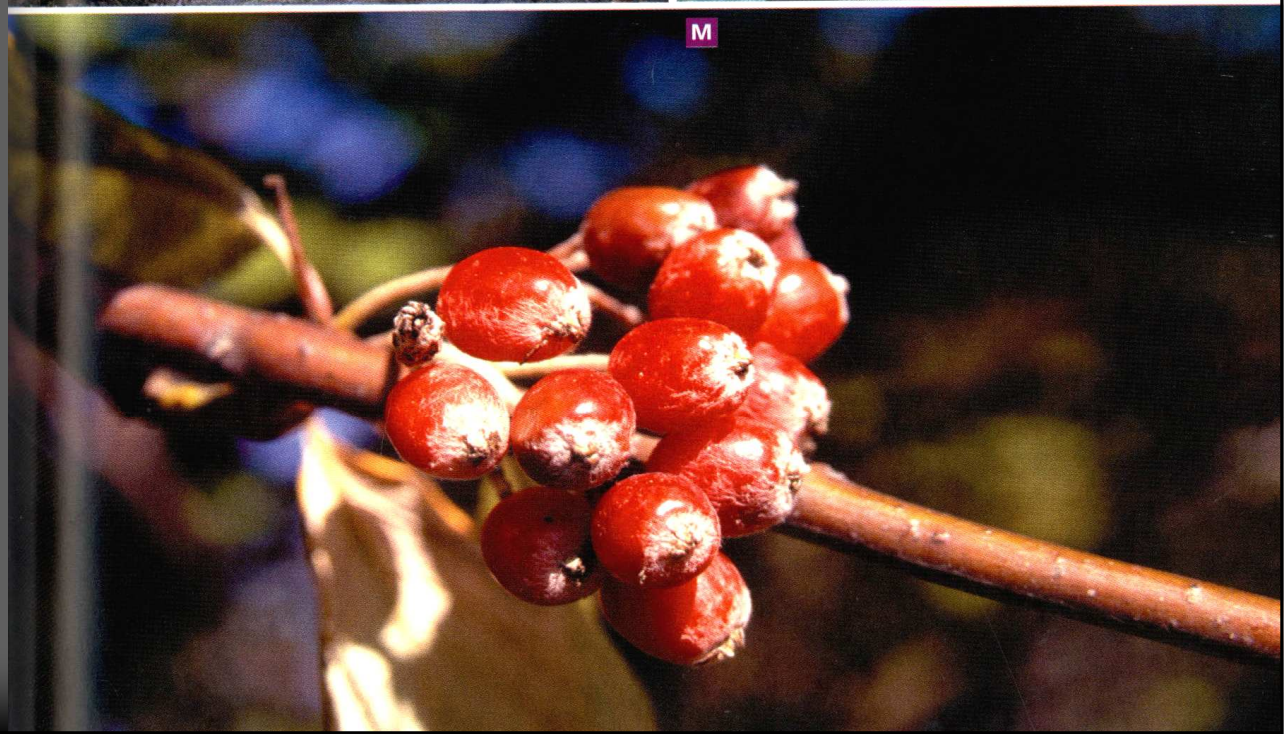

Bez černý

Sambucus nigra

- Výška do 8 m, lichozpeřené jedovaté listy, dřeň větví bílá, plodenství v plochých latách, černofialové.
- Snáší stín, mokro, klimatické extrémy. Silně nitrofilní. Nesnáší suché půdy. Těžce likvidovatelný.
- Původně v nivách a na zahliněných sutích, jinak plevel, ruderalizovaná místa, meze, akátiny.
- Evropa mimo Skandinávie, Ruska, jižního Španělska. Kavkaz, sever Turecka.
- 1-4(5) (B)C 3 -4

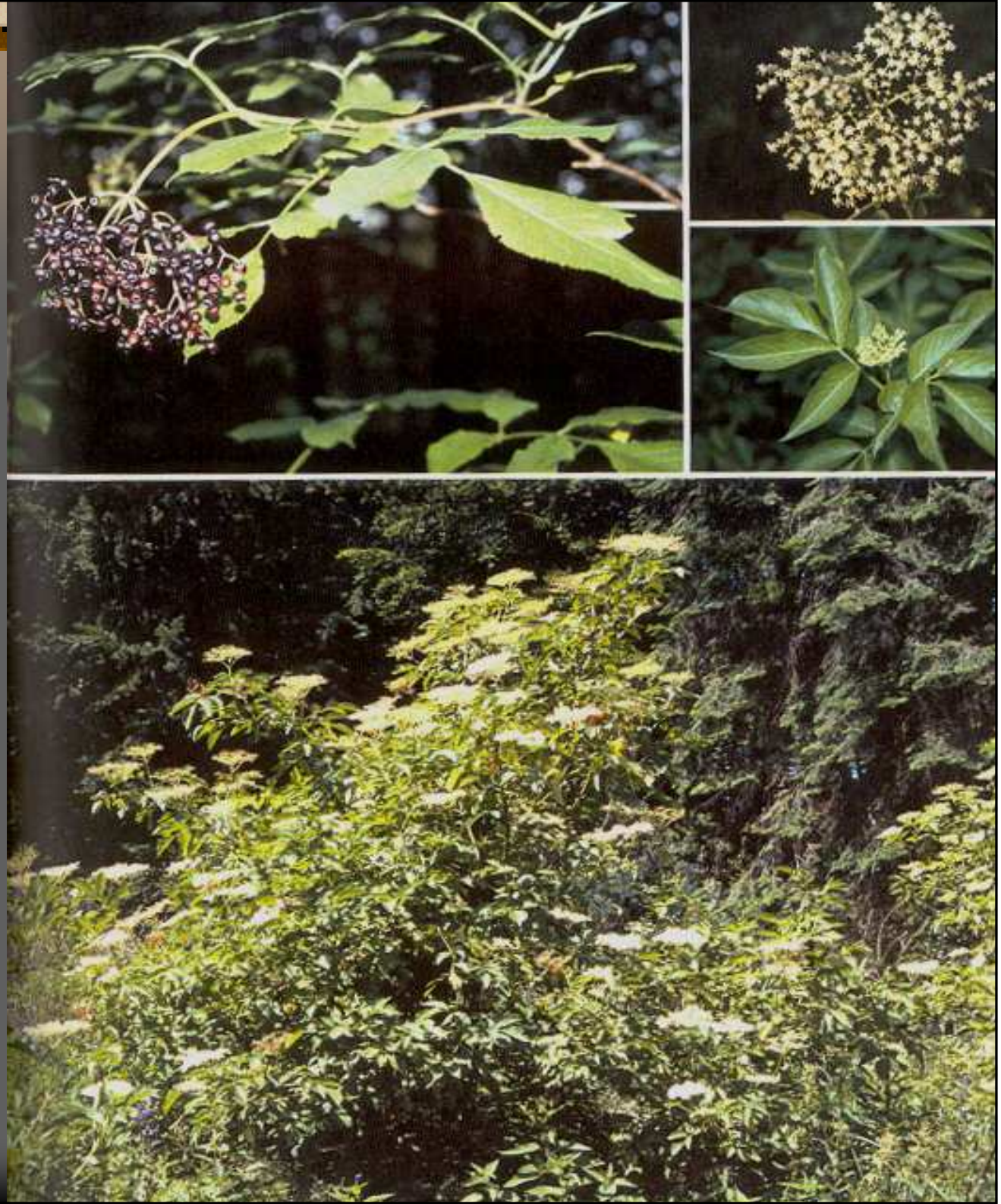

Svída krvavá

Swida sanguinea

Výška do 6 m, květy ve vrcholících, listy podobné dřínu, na podzim červené.

Snáší slunce i stín, vlhké i suché půdy, kyselé i vápnité, imise. Je mírně teplomilná (vhodná do 500 m). Velmi se šíří.

Původně v podrostu teplomilných lesů, druhotně tvoří husté křoviny, hl. na okrajích lesů, mezích i v sušších nivách.

Evropa mimo Skandinávie, jižních a vých. okrajů.

1-4 B-C-D 2-4

Břečťan popínavý

Hedera helix

- Stálezelená dřevnatá liána, roste až přes 20 m vysoko, kořínky vrůstá do podkladu. Na plodných větévkách listy vejčité. Není parazit!
- Snáší trvalý stín, skály, preferuje trochu slunce a humózní bazické půdy, oceanické klima. Ve vyšších polohách plazivý po zemi a větve nad sněhem vymrzají.
- Místy v dubohabřinách a bučinách, pod skalami.
- Evropa s výjimkou býv. SSSR, ve Skandinávii jen na již. pobřeží. Pobřežní hory Maroka a Alžíru.
- (1) 2-4 B-BC 3

Brslen evropský

Euonymus europaeus

Ke zkoušce netřeba znát

- Výška 3-8 m. Zelené větve s lištami. Jedovatá kůra i semena. Nápadné zbarvení listí i plodů na podzim.
- Snáší stín, mokro, mrazy, imise. Vyžaduje hlubší živné vlhké vápnité půdy.
- Báze sutí, sušší nivy, druhotně v ekotonech lesa.
- Evropa mimo Středomoří Skandinávie, Ruska. Je na Kavkaze.
- 1-5 BC-C 3-5

Růže šípková

Rosa canina

Ke zkoušce netřeba

- Výška do 3 m, trnité větve, bleděrůžové květy, červenooranžové šípky.
- Snáší různé půdy, sucho, horko. Nesnáší stín a hory (nad 700 m). Mnoho podobných příbuzných druhů.
- Evropa s výjimkou většiny Skandinávie a Ruska.
- Okraje lesů, druhotně na pastvinách, mezích.
- 1-5 AB-BD 2-3

Trnka obecná

Prunus spinosa

Ke zkoušce netřeba !

- Výška až 5 m. Husté větve s kolcovými trny. Tvoří hustý porost.
- Snese sucho. Vyžaduje světlo, teplo (hojná do 500 m). Preferuje živné půdy. Pastva včel, ptáků.
- Lesní světliny na suchých půdách, druhotně v ekotonech, na mezích, pastvinách.
- Evropa, sever Turecka, chybí v horách, většině Skandinávie a Ruska.
- 1-4(5) B-D 2-3